UNIONIN TUOMIOISTUIMEN TUOMIO (suuri jaosto)

21 päivänä joulukuuta 2011 *

Yhdistetyissä asioissa C-411/10 ja C-493/10,

joissa on kyse SEUT 267 artiklaan perustuvista ennakkoratkaisupyynnöistä, jotka Court of Appeal (England & Wales) (Civil Division) (Yhdistynyt kuningaskunta) ja High Court (Irlanti) ovat esittäneet 12.7.2010 ja 11.10.2010 tekemillään välipäätöksillä, jotka ovat saapuneet unionin tuomioistuimeen 18.8.2010 ja 15.10.2010, saadakseen ennakkoratkaisun asioissa

N. S. (C-411/10)

vastaan

Secretary of State for the Home Department

sekä

M. E. (C-493/10),

A. S. M.,

* Oikeudenkäyntikieli: englanti.

M. T.,

K. P. ja

E. H.

vastaan

Refugee Applications Commissioner ja

Minister for Justice, Equality and Law Reform,

Amnesty International Ltd and the AIRE Centren **(Advice on Individual Rights in Europe) (UK)** (C-411/10),

United Nations High Commissioner for Refugeesin **(UNHCR) (UK)** (C-411/10),

Equality and Human Rights Commissionin **(EHRC)** (C-411/10),

Amnesty International Ltd and the AIRE Centren **(Advice on Individual Rights in Europe) (IRL)** (C-493/10) ja

United Nations High Commissioner for Refugeesin **(UNHCR) (IRL)** (C-493/10)

osallistuessa asian käsittelyyn,

UNIONIN TUOMIOISTUIN (suuri jaosto),

toimien kokoonpanossa: presidentti V. Skouris, jaostojen puheenjohtajat A. Tizzano, J.N. Cunha Rodrigues, K. Lenaerts, J.-C. Bonichot, J. Malenovský ja U. Lõhmus sekä tuomarit A. Rosas (esittelevä tuomari), M. Ilešič, T. von Danwitz, A. Arabadjiev, C. Toader ja J.-J.- Kasel,

julkisasiamies: V. Trstenjak,
kirjaaja: johtava hallintovirkamies L. Hewlett,

ottaen huomioon kirjallisessa käsittelyssä ja 28.6.2011 pidetyssä istunnossa esitetyn,

ottaen huomioon huomautukset, jotka sille ovat esittäneet

– N. S., edustajinaan D. Rose, QC, barrister M. Henderson, barrister A. Pickup ja Legal Officer S. York,

– M. E. ym., edustajinaan C. Power, BL, F. McDonagh, SC, ja solicitor G. Searson,

– Amnesty International Ltd and the AIRE Centre (Advice on Individual Rights in Europe) (UK) (asia C-411/10), edustajinaan barrister S. Cox, barrister S. Taghavi ja J. Tomkin, BL,

– Amnesty International Ltd and the AIRE Centre (Advice on Individual Rights in Europe) (IRL) (asia C-493/10), edustajinaan B. Shipsey, SC, J. Tomkin, BL, ja solicitor C. Ó Briain,

– Equality and Human Rights Commission (EHRC), edustajinaan G. Robertson, QC, solicitor J. Cooper ja solicitor C. Collier,

– United Nations High Commissioner for Refugees (UNHCR) (UK), edustajinaan R. Husain, QC, solicitor R. Davies, barrister S. Knights ja barrister M. Demetriou,

– Irlanti, asiamiehenään D. O'Hagan, avustajinaan S. Moorhead, SC, ja D. Conlan Smyth, BL,

– Yhdistyneen kuningaskunnan hallitus, asiamiehenään C. Murrell, avustajanaan barrister D. Beard,

– Belgian hallitus, asiamiehinään C. Pochet ja T. Materne,

– Tšekin hallitus, asiamiehinään M. Smolek ja J. Vláčil,

– Saksan hallitus, asiamiehinään T. Henze ja N. Graf Vitzthum,

– Kreikan hallitus, asiamiehinään A. Samoni-Rantou, M. Michelogiannaki, T. Papadopoulou, F. Dedousi ja M. Germani,

– Ranskan hallitus, asiamiehinään G. de Bergues, E. Belliard ja B. Beaupère-Manokha,

– Italian hallitus, asiamiehenään G. Palmieri, avustajanaan avvocato dello Stato M. Russo,

– Alankomaiden hallitus, asiamiehinään C. M. Wissels ja M. Noort,

– Itävallan hallitus, asiamiehenään G. Hesse,

– Puolan hallitus, asiamiehinään M. Arciszewski, B. Majczyna ja M. Szpunar,

– Slovenian hallitus, asiamiehinään N. Aleš Verdir ja V. Klemenc,

– Suomen hallitus, asiamiehenään J. Heliskoski,

– Euroopan komissio, asiamiehinään M. Condou-Durande, M. Wilderspin ja H. Kraemer,

– Sveitsin valaliitto, asiamiehenään O. Kjelsen,

kuultuaan julkisasiamiehen 22.9.2011 pidetyssä istunnossa esittämän ratkaisuehdotuksen,

on antanut seuraavan

tuomion

1 Ennakkoratkaisupyynnöt koskevat ensiksikin niiden perusteiden ja menettelyjen vahvistamisesta, joiden mukaisesti määritetään kolmannen maan kansalaisen johonkin jäsenvaltioon jättämän turvapaikkahakemuksen käsittelystä vastuussa oleva jäsenvaltio, 18.2.2003 annetun neuvoston asetuksen (EY) N:o 343/2003 3 artiklan 2 kohdan, toiseksi Euroopan unionin perusoikeuksien, joihin kuuluvat Euroopan unionin perusoikeuskirjan (jäljempänä perusoikeuskirja) 1, 4 ja 18 artiklassa, 19 artiklan 2 kohdassa sekä 47 artiklassa vahvistetut oikeudet, ja kolmanneksi perusoikeuskirjan soveltamisesta Puolaan ja Yhdistyneeseen kuningaskuntaan tehdyn pöytäkirjan (N:o 30) (EUVL 2010, C 83, s. 313; jäljempänä pöytäkirja N:o 30) tulkintaa.

2 Nämä pyynnöt on esitetty asioissa, jossa asianosaisina ovat yhtäältä turvapaikanhakijat, jotka on palautettava Kreikkaan asetuksen N:o 343/2003 mukaisesti, ja toisaalta Yhdistyneen kuningaskunnan ja Irlannin viranomaiset.

Asiaa koskevat oikeussäännöt

Kansainvälinen oikeus

3 Pakolaisten oikeusasemaa koskeva yleissopimus, joka allekirjoitettiin 28.7.1951 Genevessä (Yhdistyneiden Kansakuntien sopimuskokoelma, nide 189, s. 150, nro 2545 (1954); jäljempänä Geneven yleissopimus), tuli voimaan 22.4.1954. Sitä on täydennetty 31.1.1967 allekirjoitetulla pakolaisten oikeusasemaa koskevalla pöytäkirjalla (jäljempänä vuoden 1967 pöytäkirja), joka tuli voimaan 4.10.1967.

4 Kaikki jäsenvaltiot ovat Geneven yleissopimuksen ja vuoden 1967 pöytäkirjan sopimuspuolia, samoin kuin Islannin tasavalta, Norjan kuningaskunta, Sveitsin valaliitto ja Liechtensteinin ruhtinaskunta. Euroopan unioni ei ole Geneven yleissopimuksen eikä vuoden 1967 pöytäkirjan sopimuspuoli, mutta SEUT 78 artiklan ja perusoikeuskirjan 18 artiklan mukaan oikeus turvapaikkaan taataan erityisesti yleissopimuksen ja pöytäkirjan mukaisesti.

5 Geneven yleissopimuksen 33 artiklan, jonka otsikko on ”Karkotuksen ja palauttamisen kieltäminen”, 1 kappaleessa määrätään seuraavaa:

”1. Sopimusvaltio ei tavalla tai toisella saa karkottaa tai palauttaa pakolaista sellaisten alueiden rajoille, jossa hänen henkeään tai vapauttaan uhataan rodun, uskonnon, kansalaisuuden ja tiettyyn yhteiskunnalliseen ryhmään kuulumisen tai poliittisen mielipiteen vuoksi.”

Yhteinen eurooppalainen turvapaikkajärjestelmä

6 Eurooppa-neuvoston Strasbourgissa 8. ja 9.12.1989 vahvistaman turvapaikkapolitiikan yhdenmukaistamistavoitteen toteuttamiseksi jäsenvaltiot allekirjoittivat Dublinissa 15.6.1990 Euroopan yhteisöjen jäsenvaltioon jätetyn turvapaikkahakemuksen käsittelystä vastuussa olevan valtion ratkaisemisesta tehdyn yleissopimuksen (EYVL 1997, C 254, s. 1; jäljempänä Dublinin yleissopimus). Yleissopimus tuli voimaan 1.9.1997 alkuperäisten 12 allekirjoittajan osalta, 1.10.1997 Itävallan tasavallan ja Ruotsin kuningaskunnan osalta sekä 1.1.1998 Suomen tasavallan osalta.

7 Tampereella 15. ja 16.10.1999 kokoontuneen Eurooppa-neuvoston päätelmissä asetettiin erityisesti tavoitteeksi ottaa käyttöön yhteinen eurooppalainen turvapaikkajärjestelmä, joka perustuu Geneven yleissopimuksen täysimääräiseen ja kokonaisvaltaiseen soveltamiseen sekä näin vahvistaa palauttamiskiellon periaatteen ja varmistaa, ettei ketään palauteta vainottavaksi.

8 Amsterdamin sopimuksella, joka tehtiin 2.10.1997, sisällytettiin EY:n perustamissopimukseen 63 artikla, jossa annetaan Euroopan yhteisölle toimivalta toteuttaa Tampereella kokoontuneen Eurooppa-neuvoston suosittelemat toimenpiteet. Amsterdamin sopimuksella lisättiin EY:n perustamissopimukseen myös Euroopan unionin jäsenvaltioiden kansalaisten turvapaikasta tehty pöytäkirja (N:o 24) (EUVL 2010, C 83, s. 305), jonka mukaan jäsenvaltioita pidetään kaikissa turvapaikkaan liittyvissä oikeudellisissa ja käytännöllisissä seikoissa toisiinsa nähden turvallisina alkuperämaina.

9 EY 63 artiklan antaminen mahdollisti muun muassa sen, että Dublinin yleissopimus korvattiin jäsenvaltioiden välillä Tanskan kuningaskuntaa lukuun ottamatta asetuksella N:o 343/2003, joka tuli voimaan 17.3.2003. Tämän oikeudellisen perustan pohjalta annettiin myös pääasioissa sovellettavat direktiivit Tampereella kokoontuneen Eurooppa-neuvoston päätelmissä tarkoitetun yhteisen eurooppalaisen turvapaikkajärjestelmän käyttöön ottamiseksi.

10 Lissabonin sopimuksen voimaantulosta lähtien turvapaikka-asioissa merkitykselliset määräykset ovat SEUT 78 artikla, jossa määrätään yhteisestä eurooppalaisesta turvapaikkajärjestelmästä, ja SEUT 80 artikla, jossa muistutetaan jäsenvaltioiden yhteisvastuun ja oikeudenmukaisen vastuunjaon periaatteesta.

11 Pääasioissa merkitykselliseen unionin säännöstöön kuuluvat

– asetus N:o 343/2003

– turvapaikanhakijoiden vastaanottoa jäsenvaltioissa koskevista vähimmäisvaatimuksista 27.1.2003 annettu neuvoston direktiivi 2003/9/EY (EYVL L 31, s. 18)

– kolmansien maiden kansalaisten ja kansalaisuudettomien henkilöiden määrittelyä pakolaisiksi tai muuta kansainvälistä suojelua tarvitseviksi henkilöiksi koskevista vähimmäisvaatimuksista sekä myönnetyn suojelun sisällöstä 29.4.2004 annettu neuvoston direktiivi 2004/83/EY (EUVL L 304, s. 12 ja oikaisu EUVL 2005, L 204, s. 24)

– pakolaisaseman myöntämistä tai poistamista koskevissa menettelyissä jäsenvaltioissa sovellettavista vähimmäisvaatimuksista 1.12.2005 annettu neuvoston direktiivi 2005/85/EY (EUVL L 326, s. 13 ja oikaisu EUVL 2006, L 236, s. 36).

12 Lisäksi on mainittava vähimmäisvaatimuksista tilapäisen suojelun antamiseksi siirtymään joutuneiden henkilöiden joukoittaisen maahantulon tilanteissa, ja toimenpiteistä näiden henkilöiden vastaanottamisen ja vastaanottamisesta jäsenvaltioille aiheutuvien rasitusten tasapuolisen jakautumisen edistämiseksi 20.7.2001 annettu

neuvoston direktiivi 2001/55/EY (EYVL L 212, s. 12). Kuten sen johdanto-osan 20 perustelukappaleesta käy ilmi, yksi direktiivin tavoitteista on säätää sellaisesta yhteisvastuullisesta mekanismista, jonka avulla pyritään saavuttamaan joukoittaisen maahantulon tilanteissa tasapaino siirtymään joutuneiden henkilöiden vastaanottamisen ja näiden henkilöiden vastaanottamisesta jäsenvaltioille aiheutuvien rasitusten välillä.

13 Unionin ulkorajan lainvastaisesti ylittävien ulkomaalaisten sormenjälkitietojen tallentaminen mahdollistaa turvapaikkahakemuksen käsittelystä vastuussa olevan jäsenvaltion määrittämisen. Tallentamisesta säädetään Eurodac-järjestelmän perustamisesta sormenjälkien vertailua varten Dublinin yleissopimuksen tehokkaaksi soveltamiseksi 11.12.2000 annetussa neuvoston asetuksessa (EY) N:o 2725/2000 (EYVL L 316, s. 1).

14 Asetuksen N:o 343/2003 sekä direktiivien 2003/9, 2004/83 ja 2005/85 johdanto-osan ensimmäisessä perustelukappaleessa viitataan siihen, että turvapaikka-asioita koskeva yhteinen politiikka, johon sisältyy yhteinen eurooppalainen turvapaikkajärjestelmä, on olennainen osa unionin tavoitetta muodostaa asteittain vapauteen, turvallisuuteen ja oikeuteen perustuva alue, joka on avoin henkilöille, jotka olosuhteiden pakosta joutuvat oikeutetusti hakemaan suojelua yhteisöstä. Niiden johdanto-osan toisessa perustelukappaleessa viitataan lisäksi Tampereella kokoontuneen Eurooppaneuvoston päätelmiin.

15 Kussakin näistä teksteistä todetaan, että niissä noudatetaan perusoikeuksia ja otetaan huomioon erityisesti perusoikeuskirjassa tunnustetut periaatteet. Asetuksen N:o 343/2003 johdanto-osan 15 perustelukappaleessa täsmennetään erityisesti, että asetuksen tarkoituksena on varmistaa, että perusoikeuskirjan 18 artiklassa säädettyä oikeutta turvapaikkaan noudatetaan täysimääräisesti; direktiivin 2003/9 johdanto-osan viidennessä perustelukappaleessa todetaan, että direktiivin tarkoituksena on ennen kaikkea varmistaa, että ihmisarvoa kunnioitetaan täysimääräisesti ja että perusoikeuskirjan 1 ja 18 artiklan soveltamista edistetään, ja direktiivin 2004/83 johdanto-osan kymmenennessä perustelukappaleessa todetaan, että tällä direktiivillä pyritään erityisesti varmistamaan ihmisarvon täysimääräinen kunnioittaminen sekä turvapaikanhakijoiden ja heidän mukanaan tulevien perheenjäsenten oikeus turvapaikkaan.

16 Asetuksen N:o 343/2003 1 artiklan mukaan asetuksessa vahvistetaan ne perusteet ja menettelyt, joiden mukaisesti määritellään kolmannen maan kansalaisen johonkin jäsenvaltioon jättämän turvapaikkahakemuksen käsittelystä vastuussa oleva jäsenvaltio.

17 Asetuksen 3 artiklan 1 ja 2 kohdassa säädetään seuraavaa:

”1. Jäsenvaltioiden on käsiteltävä kenen tahansa kolmannen maan kansalaisen minkä tahansa jäsenvaltion rajalla tai alueella esittämä turvapaikkahakemus. Turvapaikkahakemuksen käsittelee yksi ainoa jäsenvaltio. Tämä jäsenvaltio on se, joka III luvussa esitettyjen perusteiden mukaisesti on vastuussa hakemuksen käsittelystä.

2. Edellä 1 kohdasta poiketen kukin jäsenvaltio voi käsitellä kolmannen maan kansalaisen sille esittämän turvapaikkahakemuksen siinäkin tapauksessa, ettei se tässä asetuksessa määriteltyjen perusteiden mukaan ole vastuussa hakemuksen käsittelystä. Tällöin jäsenvaltiosta tulee asetuksessa tarkoitettu turvapaikkahakemuksen käsittelystä vastuussa oleva jäsenvaltio, ja sen on otettava vastatakseen kaikista tähän vastuuseen liittyvistä velvollisuuksista. Sen on tarvittaessa ilmoitettava tästä aiemmin vastuussa olleelle jäsenvaltiolle tai jäsenvaltiolle, joka toteuttaa menettelyä vastuussa olevan jäsenvaltion määrittämiseksi, tai jäsenvaltiolle, jolle on esitetty hakijaa koskeva vastaanotto- tai takaisinottopyyntö.”

18 Jotta asetuksen N:o 343/2003 3 artiklan 1 kohdassa tarkoitettu ”hakemuksen käsittelystä vastuussa oleva jäsenvaltio” voidaan määrittää, asetuksen III lukuun sisältyy luettelo objektiivisista perusteista, jotka ovat etusijajärjestyksessä sen mukaan, onko kysymys ilman huoltajaa tulevasta alaikäisestä, perheiden yhtenäisyydestä, oleskeluluvan tai viisumin myöntämisestä, laittomasta maahantulosta tai oleskelusta, luvallisesta jäsenvaltioon saapumisesta taikka lentokentän kansainvälisellä alueella tehdyistä hakemuksista.

19 Asetuksen 13 artiklassa säädetään, että jollei etusijaperusteiden mukaisesti voida määrittää mitään jäsenvaltiota, käsittelystä vastaa ensimmäinen jäsenvaltio, jossa turvapaikkahakemus on tehty.

20 Asetuksen N:o 323/2003 17 artiklassa säädetään, että jos jäsenvaltio, jossa turvapaikkahakemus on tehty, katsoo, että toinen jäsenvaltio on vastuussa hakemuksen käsittelystä, se voi mahdollisimman nopeasti pyytää toista jäsenvaltiota ottamaan hakijan vastaan.

21 Asetuksen 18 artiklan 7 kohdassa säädetään, että jollei jäsenvaltio, jolle pyyntö on esitetty, anna vastausta kahden kuukauden määräajan kuluessa tai yhden kuukauden määräajan kuluessa, jos on vedottu kiireellisyyteen, vastaanottopyyntö katsotaan hyväksytyksi, ja tästä syntyy tälle jäsenvaltiolle velvoite ottaa henkilö vastaan, mihin kuuluvat asiaan liittyvät turvapaikanhakijan vastaanottoa koskevat järjestelyt.

22 Asetuksen N:o 343/2003 19 artiklassa säädetään seuraavaa:

”1. Jos jäsenvaltio hyväksyy sille esitetyn vastaanottopyynnön, on sen jäsenvaltion, jossa turvapaikkahakemus on tehty, ilmoitettava hakijalle päätöksestään olla käsittelemättä hänen hakemustaan ja velvoitteesta siirtää hänet hakemuksen käsittelystä vastuussa olevaan jäsenvaltioon.

2. Edellä 1 kohdassa tarkoitettu päätös on perusteltava. Päätöksessä on ilmoitettava myös siirron toteuttamista koskevat määräajat sekä tarvittaessa maininta paikasta ja ajankohdasta, jona hakijan on ilmoittauduttava hakemuksen käsittelystä vastuussa olevassa jäsenvaltiossa, jos hän siirtyy sinne omin neuvoin. Päätöksen osalta voidaan hakea muutosta tai sen uudelleen käsittelyä. Päätöstä koskeva muutoksenhaku tai sen uudelleen käsittely ei vaikuta lykkäävästi siirtopäätöksen täytäntöönpanoon, jollei-vät tuomioistuimet tai toimivaltaiset elimet kansallisen lainsäädännön perusteella tapauskohtaisesti toisin päätä.

– –

4. Jos siirtoa ei toteuteta kuuden kuukauden määräajan kuluessa, vastuu säilyy sillä jäsenvaltiolla, jossa turvapaikkahakemus on tehty. Määräaikaa voidaan jatkaa enintään yhteen vuoteen, jos siirtoa tai hakemuksen käsittelyä ei voida suorittaa turvapaikanhakijan vangitsemisen vuoksi, tai enintään kahdeksaantoista kuukauteen, jos turvapaikanhakija on paennut viranomaisia.

_ _”

23 Yhdistynyt kuningaskunta soveltaa kaikkia edellä 11–13 kohdassa mainittuja asetusta ja neljää direktiiviä. Irlanti puolestaan soveltaa asetusta sekä direktiivejä 2004/83, 2005/85 ja 2001/55 mutta ei direktiiviä 2003/9.

24 Tanskan kuningaskuntaa sitoo sen Euroopan yhteisön kanssa tekemä sopimus, jossa asetuksen N:o 343/2003 ja asetuksen N:o 2725/2000 säännökset ulotetaan koskemaan Tanskaa ja joka hyväksyttiin 21.2.2006 tehdyllä neuvoston päätöksellä 2006/188/EY (EUVL L 66, s. 37). Sitä eivät sido edellä 11 kohdassa mainitut direktiivit.

25 Yhteisö on tehnyt myös Islannin tasavallan ja Norjan kuningaskunnan kanssa sopimuksen niistä perusteista ja menettelyistä, joilla ratkaistaan jäsenvaltiossa taikka Islannissa tai Norjassa jätetyn turvapaikkahakemuksen käsittelystä vastuussa oleva valtio; sopimus hyväksyttiin 15.3.2001 tehdyllä neuvoston päätöksellä 2001/258/EY (EYVL L 93, s. 38).

26 Lisäksi yhteisö on tehnyt Sveitsin valaliiton kanssa sopimuksen niistä perusteista ja menettelyistä, joilla ratkaistaan jäsenvaltiossa tai Sveitsissä jätetyn turvapaikkahakemuksen käsittelystä vastuussa oleva valtio – tämä sopimus hyväksyttiin 28.1.2008

tehdyllä päätöksellä 2008/147/EY (EUVL L 53, s. 3) –, ja yhdessä Sveitsin valaliiton ja Liechtensteinin ruhtinaskunnan kanssa se on laatinut pöytäkirjan Euroopan yhteisön ja Sveitsin valaliiton väliseen sopimukseen niistä perusteista ja menettelyistä, joilla ratkaistaan jäsenvaltiossa tai Sveitsissä jätetyn turvapaikkahakemuksen käsittelystä vastuussa oleva valtio; tämä pöytäkirja hyväksyttiin 24.10.2008 tehdyllä neuvoston päätöksellä 2009/487/EY (EUVL L 161, s. 6).

27 Direktiivissä 2003/9 vahvistetaan turvapaikanhakijoiden vastaanottoa jäsenvaltioissa koskevat vähimmäisvaatimukset. Vaatimukset koskevat erityisesti tietoja ja asiakirjoja, jotka on annettava turvapaikanhakijoille, päätöksiä, joita jäsenvaltiot voivat tehdä turvapaikanhakijoiden asuinpaikasta ja liikkumisvapaudesta jäsenvaltion alueella, perheitä, lääkärintarkastuksia, alaikäisten koulunkäyntiä ja opiskelua, turvapaikanhakijoiden työllistämistä ja ammatilliseen koulutukseen pääsyä, aineellisia vastaanotto-olosuhteita ja terveydenhoitoa koskevia yleisiä säännöksiä, vastaanotto-olosuhteita koskevia yksityiskohtaisia sääntöjä sekä terveydenhoitoa, jota turvapaikanhakijoille on annettava.

28 Samassa direktiivissä säädetään myös velvollisuudesta valvoa vastaanotto-olosuhteiden tasoa ja mahdollisuudesta hakea muutosta siltä osin kuin kysymys on direktiivin soveltamisalaan kuuluvista aloista ja päätöksistä. Siihen sisältyvät lisäksi säännöt, jotka koskevat viranomaisten koulutusta ja riittäviä varoja direktiivin täytäntöön panemiseksi annettujen kansallisten säädösten yhteydessä.

29 Direktiivissä 2004/83 vahvistetaan kolmansien maiden kansalaisten ja kansalaisuudettomien henkilöiden määrittelyä pakolaisiksi tai muuta kansainvälistä suojelua tarvitseviksi henkilöiksi koskevat vähimmäisvaatimukset sekä myönnetyn suojelun sisältö. Sen II lukuun sisältyy useita säännöksiä siitä, millä tavoin hakemuksia tulee arvioida. Sen III luvussa täsmennetään edellytykset, joiden on täytyttävä, jotta pakolaisasema voidaan myöntää. Sen IV luku koskee pakolaisasemaa. Sen V ja VI luvussa

käsitellään edellytyksiä, joiden on täytyttävä, jotta toissijaista suojelua voidaan myöntää, sekä toissijaista suojeluasemaa. Sen VII lukuun sisältyy sääntöjä, joissa täsmennetään kansainvälisen suojelun sisältö. Direktiivin 20 artiklan 1 kohdan mukaan tällä luvulla ei rajoiteta Geneven yleissopimuksessa vahvistettujen oikeuksien soveltamista.

30 Direktiivissä 2005/85 säädetään turvapaikanhakijoiden oikeuksista ja turvapaikkahakemusten tutkintamenettelyistä.

31 Direktiivin 2005/85 36 artiklan, jonka otsikko on ”Eurooppalaisen turvallisen kolmannen maan käsite”, 1 kohdassa säädetään seuraavaa:

”Jäsenvaltiot voivat säätää, että turvapaikkahakemusta ja hakijan turvallisuutta hänen nimenomaisessa tilanteessaan ei tutkita tai ei tutkita kokonaan II luvun mukaisesti, jos toimivaltainen viranomainen on tosiseikkojen perusteella todennut, että turvapaikanhakija laittomasti pyrkii tulemaan tai on tullut kyseisen jäsenvaltion alueelle turvallisesta kolmannesta maasta 2 kohdan mukaisesti.”

32 Kyseisessä 2 kohdassa tarkoitettuja edellytyksiä ovat muun muassa seuraavat:

– Geneven yleissopimuksen ratifiointi ja sen määräysten noudattaminen

– lakisääteisen turvapaikkamenettelyn olemassaolo

– Roomassa 4.11.1950 allekirjoitetun ihmisoikeuksien ja perusvapauksien suojaamiseksi tehdyn yleissopimuksen (jäljempänä Euroopan ihmisoikeussopimus) ratifiointi ja sen määräysten noudattaminen tehokkaita oikeussuojakeinoja koskevat vaatimukset mukaan luettuina.

33 Direktiivin 2005/85 39 artiklassa säädetään niistä tehokkaista oikeussuojakeinoista, joita on voitava käyttää jäsenvaltioiden tuomioistuimissa. Sen 1 kohdan a alakohdan iii) alakohta koskee päätöstä jättää hakemus tutkimatta direktiivin 36 artiklan nojalla.

Pääasiat ja ennakkoratkaisukysymykset

Asia C-411/10

34 Pääasian valittaja on Yhdistyneeseen kuningaskuntaan muun muassa Kreikan kautta saapunut Afganistanin kansalainen. Hänet pidätettiin Kreikassa 24.9.2008, mutta hän ei tehnyt turvapaikkahakemusta.

35 Valittajan mukaan Kreikan viranomaiset ottivat hänet säilöön neljäksi päiväksi ja vapauttaessaan hänet antoivat hänelle tiedoksi määräyksen poistua Kreikan alueelta 30 päivän kuluessa. Hän väittää, että kun hän oli aikeissa poistua Kreikasta, poliisi pidätti hänet ja käännytti hänet Turkkiin, jossa hän vietti kaksi kuukautta vankeudessa vaikeissa olosuhteissa. Hän pääsi pakenemaan vankeudesta Turkissa ja matkusti sieltä Yhdistyneeseen kuningaskuntaan, jonne hän saapui 12.1.2009 ja jossa hän teki samana päivänä turvapaikkahakemuksen.

36 Secretary of State for the Home Department (jäljempänä Secretary of State) esitti 1.4.2009 Kreikalle pääasian valittajaa koskevan vastaanottopyynnön tämän turvapaikkahakemuksen käsittelemiseksi asetuksen N:o 343/2003 17 artiklan nojalla. Koska Kreikka ei vastannut pyyntöön asetuksen 18 artiklan 7 kohdassa tarkoitetussa määräajassa, sen katsottiin 18.6.2009 tämän säännöksen nojalla ottaneen asetuksen mukaisen vastuun valittajan hakemuksen käsittelemisestä.

37 Secretary of State ilmoitti pääasian valittajalle 30.7.2009 saaneensa ohjeet hänen palauttamisekseen Kreikkaan 6.8.2009.

38 Secretary of State antoi 31.7.2009 pääasian valittajalle tiedoksi turvapaikasta ja maahanmuutosta (hakijoiden kohtelu jne.) annetun vuoden 2004 lain (Asylum and Immigration (Treatment of Claimants, etc.) Act 2004; jäljempänä vuoden 2004 turvapaikkalaki) liitteessä 3 olevan 2 osan 5 §:n 4 momentin nojalla tehdyn päätöksen, jossa vahvistettiin, että hänen väitteensä siitä, että Kreikkaan poistaminen loukkaisi hänen Euroopan ihmisoikeussopimukseen perustuvia oikeuksiaan, oli ilmeisen perusteeton, koska Kreikka on merkitty vuoden 2004 turvapaikkalain liitteessä 3 olevaan 2 osaan sisältyvään ”turvallisten maiden luetteloon”.

39 Tämän vahvistuspäätöksen vaikutuksena oli vuoden 2004 turvapaikkalain liitteessä 3 olevan 2 osan 5 §:n 4 momentin mukaisesti se, että pääasian valittajalla ei ollut oikeutta Yhdistyneessä kuningaskunnassa tehdä valitusta maahanmuuttoasiassa (maahanmuuttovalitus) lykkäävin vaikutuksin päätöksestä, jolla määrättiin hänen siirtämisestään Kreikkaan; hänellä olisi ollut tämä oikeus, jollei vahvistuspäätöstä olisi tehty.

40 Pääasian valittaja pyysi 31.7.2009, että Secretary of State ottaisi vastuun hänen turvapaikkahakemuksensa käsittelystä asetuksen N:o 343/2003 3 artiklan 2 kohdan mukaisesti sillä perusteella, että hänen unionin oikeuden, Euroopan ihmisoikeussopimuksen

ja Geneven yleissopimuksen mukaiset perusoikeutensa ovat vaarassa tulla loukatuiksi, jos hänet palautetaan Kreikkaan. Secretary of State pysytti 4.8.2009 päivätyllä kirjeellään päätöksensä pääasian valittajan Kreikkaan siirtämisestä ja päätöksensä sen vahvistamisesta, että pääasian valittajan Euroopan ihmisoikeussopimukseen perustuva väite oli ilmeisen perusteeton.

41 Pääasian valittaja haki 6.8.2009 lupaa hakea muutosta (judicial review) Secretary of Staten päätöksiin. Tämän seurauksena Secretary of State kumosi hänen siirtoaan koskevat ohjeet. Valittajalle myönnettiin 14.10.2009 lupa hakea muutosta.

42 High Court of Justice (England & Wales), Queen's Bench Division (Administrative Court) käsitteli kannetta 24.–26.2.2010. Tuomari Cranston hylkäsi kanteen 31.3.2010 antamallaan tuomiolla mutta myönsi pääasian valittajalle valitusluvan Court of Appealiin (England & Wales) (Civil Division).

43 Pääasian valittaja haki muutosta kyseisessä tuomioistuimessa 21.4.2010.

44 Ennakkoratkaisupyynnöstä, jossa kyseinen tuomioistuin viittaa High Court of Justice (England & Wales), Queen's Bench Divisionin (Administrative Court) antamaan tuomioon, käy ilmi, että

– turvapaikkamenettelyissä Kreikassa on vakavia puutteita: hakijoilla on lukuisia vaikeuksia tarvittavien muodollisuuksien täyttämisessä, he eivät saa riittävää tietoa ja apua eikä heidän hakemuksiaan tutkita huolellisesti

– turvapaikkoja myönnetään siellä äärimmäisen vähän

– oikeussuojakeinot ovat siellä riittämättömät ja niiden käyttäminen hyvin vaikeaa

– turvapaikanhakijoiden vastaanotto-olosuhteet ovat siellä riittämättömät: joko hakijoita pidetään säilössä epäasianmukaisissa oloissa tai he elävät ulkona puutteenalaisina vailla asuntoa ja ravintoa.

45 High Court of Justice (England & Wales), Queen's Bench Division (Administrative Court) katsoi, ettei ole osoitettu, että riski siitä, että turvapaikanhakijoita käännytettäisiin Kreikasta Afganistaniin ja Turkkiin, koskisi asetuksen N:o 343/2003 nojalla palautettuja, mutta pääasian valittaja riitautti tämän näkemyksen ennakkoratkaisua pyytäneessä tuomioistuimessa.

46 Secretary of State myönsi Court of Appealissa (England & Wales) (Civil Division), että ”perusoikeuskirjassa ilmaistuihin perusoikeuksiin voidaan vedota Yhdistynyttä kuningaskuntaa vastaan ja – – Administrative Court on tehnyt virheen katsoessaan toisin”. Secretary of Staten mukaan perusoikeuskirjassa pelkästään vahvistetaan uudelleen oikeudet, jotka jo ovat erottamaton osa unionin oikeutta, eikä sillä luoda uusia oikeuksia. Secretary of State totesi kuitenkin, että High Court of Justice (England & Wales), Queen's Bench Division (Administrative Court) on virheellisesti katsonut, että hänen oli hänelle asetuksen N:o 343/2003 3 artiklan 2 kohdassa annettua harkintavaltaa käyttäessään otettava huomioon unionin perusoikeudet. Secretary of Staten mukaan tämä harkintavalta ei kuulu unionin oikeuden soveltamisalaan.

47 Secretary of State katsoi toissijaisesti, että velvollisuus noudattaa unionin perusoikeuksia ei edellytä sitä, että hän ottaa huomioon näytön siitä, että jos valittaja palautettaisiin Kreikkaan, olisi olemassa vakava riski siitä, että tämän unionin oikeuden mukaisia perusoikeuksia loukattaisiin. Asetuksen N:o 343/2003 rakenne mahdollistaa sen, että hän voi nojautua kumoamattomaan olettamaan siitä, että Kreikka (tai mikä tahansa jäsenvaltio) noudattaa unionin oikeuden mukaisia velvoitteitaan.

48 Pääasian valittaja totesi ennakkoratkaisupyynnön esittäneessä tuomioistuimessa lopuksi, että perusoikeuskirjassa annettu suoja on parempi ja laajempi kuin Euroopan ihmisoikeussopimuksen 3 artiklassa taattu suoja, mikä voi johtaa erilaiseen tulokseen nyt käsiteltävässä asiassa.

49 Ennakkoratkaisupyynnön esittänyt tuomioistuin totesi 12.7.2010 pidetyssä istunnossa, että valituksen ratkaisemiseksi oli tarpeen ottaa kantaa tiettyihin unionin oikeutta koskeviin kysymyksiin.

50 Näin ollen Court of Appeal (England & Wales) (Civil Division) päätti lykätä asian ratkaisemista ja esittää unionin tuomioistuimelle seuraavat ennakkoratkaisukysymykset:

”1) Kuuluuko jäsenvaltion – – asetuksen N:o 343/2003 – – 3 artiklan 2 kohdan nojalla tekemä päätös siitä, käsitelläänkö turvapaikkahakemus, jonka käsittelystä se ei ole vastuussa asetuksen III luvussa esitettyjen arviointiperusteiden mukaisesti, Euroopan unionin oikeuden soveltamisalaan [SEU] 6 artiklaa ja/tai [perusoikeuskirjan] 51 artiklaa sovellettaessa?

Jos vastaus ensimmäiseen kysymykseen on myöntävä:

2) Täyttyykö jäsenvaltion velvollisuus noudattaa Euroopan unionin perusoikeuksia (myös perusoikeuskirjan 1, 4 ja 18 artiklassa, 19 artiklan 2 kohdassa ja 47 artiklassa vahvistettuja oikeuksia), kun jäsenvaltio lähettää turvapaikanhakijan jäsenvaltioon, joka on [asetuksen N:o 343/2003] 3 artiklan 1 kohdan mukaan turvapaikkahakemuksen käsittelystä vastuussa oleva valtio [asetuksen] III luvussa esitettyjen arviointiperusteiden mukaisesti (jäljempänä vastuussa oleva valtio), riippumatta siitä, millainen tilanne vastuussa olevassa valtiossa on?

3) Erityisesti onko Euroopan unionin perusoikeuksien noudattamista koskeva velvollisuus esteenä sellaisen kumoamattoman olettaman soveltamiselle, että vastuussa oleva jäsenvaltio noudattaa i) hakijan Euroopan unionin oikeuden mukaisia perusoikeuksia ja/tai ii) direktiiveissä 2003/9/EY ––, 2004/83/EY –– ja/tai 2005/85/EY –– asetettuja vähimmäisvaatimuksia?

4) Vaihtoehtoisesti velvoittaako – ja jos velvoittaa, missä olosuhteissa – Euroopan unionin oikeus jäsenvaltiota käyttämään asetuksen [N:o 343/2003] 3 artiklan 2 kohdan mukaista toimivaltaa käsitellä hakemus ja ottamaan vastuun siitä, kun siirto vastuussa olevaan valtioon altistaisi hakijan riskille siitä, että hänen perusoikeuksiaan, erityisesti perusoikeuskirjan 1, 4, ja 18 artiklassa, 19 artiklan 2 kohdassa ja/tai 47 artiklassa vahvistettuja oikeuksia, loukattaisiin, ja/tai riskille siitä, että häneen ei sovellettaisi direktiiveissä [2003/9, 2004/83 ja 2005/85] vahvistettuja vähimmäisvaatimuksia?

5) Onko henkilölle, johon asetusta [N:o 343/2003] sovelletaan, Euroopan unionin oikeuden yleisten periaatteiden ja erityisesti perusoikeuskirjan 1, 18 ja 47 artiklan nojalla annettava suoja laajempi kuin [Euroopan ihmisoikeussopimuksen] 3 artiklan nojalla annettava suoja?

6) Onko perusoikeuskirjan 47 artiklassa vahvistettujen oikeuksien kanssa sopusoinnussa se, että kansallisen lain säännöksessä edellytetään, että tuomioistuimen on ratkaistessaan, voidaanko henkilö laillisesti poistaa asetuksen mukaisesti toiseen jäsenvaltioon, pidettävä tätä jäsenvaltiota valtiona, josta henkilöä ei lähetetä toiseen valtioon hänen Euroopan ihmisoikeussopimuksen tai [Geneven yleissopimuksen] ja [vuoden 1967 pöytäkirjan] mukaisten oikeuksiensa vastaisesti?

7) Siltä osin kuin edellä esitetyt kysymykset tulevat esiin Yhdistyneen kuningaskunnan velvollisuuksien osalta, vaikuttaako – – pöytäkirjan (N:o 30) huomioon ottaminen millään tavoin [toiseen, kolmanteen ja neljänteen] kysymykseen annettuihin vastauksiin?”

Asia C-493/10

51 Tämä asia koskee viittä pääasian kantajaa, joilla ei ole yhteyttä toisiinsa ja joiden alkuperävaltiot ovat Afganistan, Iran ja Algeria. Kukin heistä on kulkenut Kreikan alueen kautta, ja heidät on pidätetty siellä lainvastaisen maahantulon vuoksi. Sen jälkeen he saapuivat Irlantiin, jossa he hakivat turvapaikkaa. Pääasian kantajista kolme teki hakemuksen kertomatta, että he olivat olleet aiemmin Kreikan alueella, kun taas kaksi muuta myönsivät oleskelleensa aiemmin Kreikassa. Eurodac-järjestelmä vahvisti, että kaikki viisi kantajaa olivat aiemmin saapuneet Kreikan alueelle mutta että kukaan heistä ei hakenut siellä turvapaikkaa.

52 Kaikki pääasian kantajat vastustavat Kreikkaan palauttamista. Kuten ennakkoratkaisupyynnöstä käy ilmi, ei ole väitetty, että pääasian kantajien siirtäminen Kreikkaan asetuksen N:o 343/2003 nojalla rikkoisi Euroopan ihmisoikeussopimuksen 3 artiklaa käännyttämisen, ketjukäännyttämisen, kaltoinkohtelun tai turvapaikkahakemusten käsittelyn keskeyttämisen uhan takia. Ei myöskään ole väitetty, että siirtäminen

rikkoisi muita Euroopan ihmisoikeussopimuksen artikloja. Pääasian kantajat väittävät, että menettelyt, joita Kreikassa sovelletaan turvapaikanhakijoihin, ja heidän olosuhteensa siellä ovat epäasianmukaiset, joten Irlanti on velvollinen käyttämään asetuksen N:o 343/2003 3 artiklan 2 kohdan mukaista harkintavaltaansa ja ottamaan vastuun valittajien turvapaikkahakemusten käsittelystä sekä niistä päättämisestä.

53 Näin ollen High Court päätti lykätä asian käsittelyä ja esittää unionin tuomioistuimelle seuraavat ennakkoratkaisukysymykset:

”1) Onko – – asetuksen (EY) N:o 343/2003 mukaisen siirron toteuttava jäsenvaltio velvollinen arvioimaan, noudattaako vastaanottava jäsenvaltio – – perusoikeuskirjan 18 artiklaa, – – direktiivejä 2003/9/EY, 2004/83/EY ja 2005/85/EY sekä – – asetusta (EY) N:o 343/2003?

2) Jos edelliseen kysymykseen vastataan myöntävästi ja jos todetaan, että vastaanottava jäsenvaltio ei noudata yhtä tai useita näistä määräyksistä ja säännöksistä, onko siirron toteuttava jäsenvaltio velvollinen katsomaan, että vastuu hakemuksen käsittelystä kuuluu sille – – asetuksen (EY) N:o 343/2003 3 artiklan 2 kohdan mukaisesti?”

54 Asiat C-411/10 ja C-493/10 yhdistettiin unionin tuomioistuimen presidentin 16.5.2011 antamalla määräyksellä suullista käsittelyä ja tuomion antamista varten.

Ennakkoratkaisukysymysten tarkastelu

Ensimmäinen kysymys asiassa C-411/10

55 Court of Appeal (England & Wales) (Civil Division) haluaa selvittää ensimmäisellä kysymyksellään asiassa C-411/10, kuuluuko jäsenvaltion asetuksen N:o 343/2003 3 artiklan 2 kohdan perusteella tekemä päätös siitä, käsitelläänkö turvapaikkahakemus, jonka käsittelystä se ei ole vastuussa asetuksen III luvussa mainittujen perusteiden nojalla, unionin oikeuden soveltamisalaan SEU 6 artiklaa ja/tai perusoikeuskirjan 51 artiklaa sovellettaessa.

Unionin tuomioistuimelle esitetyt huomautukset

56 N. S., Equality and Human Rights Commission (EHRC), Amnesty International Ltd and the AIRE Centre (Advice on Individual Rights in Europe) (UK), United Nations High Commissioner for Refugees (UNHCR) (Yhdistyneiden Kansakuntien pakolaiskomissaari Ranskan, Alankomaiden, Itävallan ja Suomen hallitukset sekä Euroopan komissio katsovat, että asetuksen N:o 343/2003 3 artiklan 2 kohdan perusteella tehty päätös kuuluu unionin oikeuden soveltamisalaan.

57 N. S. korostaa, että tuossa säännöksessä annetun mahdollisuuden käyttäminen ei ole välttämättä hakijan kannalta edullisempaa, mikä selittää sen, että komissio ehdotti Dublinin yleissopimukseen perustuvan järjestelmän arviointia koskevassa 6.6.2007 annetussa kertomuksessaan (KOM(2007) 299 lopullinen), että asetuksen N:o 343/2003 3 artiklan 2 kohdassa annetun mahdollisuuden käyttäminen edellyttäisi turvapaikanhakijan suostumusta.

58 Amnesty International Ltd and the AIRE Centren (Advice on Individual Rights in Europe) (UK) ja Ranskan hallituksen mukaan asetuksen N:o 343/2000 3 artiklan 2 kohdassa säädetty mahdollisuus on perusteltu sen vuoksi, että asetuksen tarkoituksena on perusoikeuksien suojaaminen ja että tässä säännöksessä annettua mahdollisuutta voi olla tarpeen käyttää.

59 Suomen hallitus korostaa, että asetus N:o 343/2003 muodostaa osan sääntelykokonaisuutta, jolla luodaan järjestelmä.

60 Komission mukaan on niin, että silloin, kun asetuksella annetaan jäsenvaltiolle harkintavaltaa, sen on käytettävä tätä valtaa unionin oikeutta noudattaen (asia 5/88, Wachauf, tuomio 13.7.1989, Kok., s. 2609; asia C-578/08, Chakroun, tuomio 4.3.2010, Kok., s. I-1839 ja asia C-400/10 PPU, McB., tuomio 5.10.2010, Kok., s. I-8965). Komissio korostaa, että jäsenvaltion asetuksen N:o 343/2003 3 artiklan 2 kohdan nojalla tekemä päätös aiheuttaa seurauksia tälle jäsenvaltiolle, jota sitovat unionin menettelylliset velvoitteet ja direktiivit.

61 Irlanti, Yhdistynyt kuningaskunta, Belgian hallitus ja Italian hallitus sen sijaan katsovat, että tällainen päätös ei kuulu unionin oikeuden soveltamisalaan. Tämän tueksi on vedottu tekstin, jonka mukaan kysymys on mahdollisuudesta, selkeyteen, sekä viitattu komission asiakirjoihin sisältyvään ”suvereniteettilausekkeeseen” tai ”harkintalausekkeeseen”, tällaisen lausekkeen tarkoitukseen eli humanitaarisiin syihin ja lopulta asetuksella N:o 343/2003 luodun järjestelmän logiikkaan.

62 Yhdistynyt kuningaskunta korostaa, että suvereniteettilauseke ei ole poikkeus asiassa C-260/89, ERT, 18.6.1991 annetussa tuomiossa (Kok., s. I-2925, 43 kohta) tarkoitetulla tavalla. Se toteaa myös, että se, että tämän lausekkeen käyttäminen ei ole unionin oikeuden soveltamista, ei merkitse, että jäsenvaltiot jättäisivät perusoikeudet

huomiotta, koska niitä sitovat Geneven yleissopimus ja Euroopan ihmisoikeussopimus. Belgian hallitus korostaa kuitenkin, että turvapaikanhakijan siirtämistä koskevan päätöksen täytäntöönpanolla sovelletaan asetusta N:o 343/2003 ja se kuuluu näin ollen SEU 6 artiklan ja perusoikeuskirjan soveltamisalaan.

63 Tšekin hallituksen mukaan jäsenvaltion päätös kuuluu unionin oikeuden soveltamisalaan, kun jäsenvaltio käyttää suvereniteettilauseketta, mutta ei kuulu siihen, kun se ei käytä tätä mahdollisuutta.

Unionin tuomioistuimen vastaus

64 Perusoikeuskirjan 51 artiklan 1 kohdassa määrätään, että perusoikeuskirjan määräykset koskevat jäsenvaltioita ainoastaan silloin, kun ne soveltavat unionin oikeutta.

65 Asetuksen N:o 343/2003 3 artiklan 2 kohdan tarkastelu osoittaa, että siinä annetaan jäsenvaltioille harkintavaltaa, joka on olennainen osa Euroopan unionin toiminnasta tehdyssä sopimuksessa määrättyä ja unionin lainsäätäjän edelleen kehittämää yhteistä eurooppalaista turvapaikkajärjestelmää.

66 Kuten komissio korostaa, jäsenvaltioiden on käytettävä tätä harkintavaltaa muita kyseisen asetuksen säännöksiä noudattaen.

67 Asetuksen N:o 343/2003 3 artiklan 2 kohdasta käy lisäksi ilmi, että asetuksen 3 artiklan 1 kohdassa ilmaistusta periaatteesta poikkeamisesta aiheutuu asetuksessa nimenomaisesti säädettyjä seurauksia. Niinpä jäsenvaltiosta, joka päättää käsitellä turvapaikkahakemuksen itse, tulee asetuksessa N:o 343/2003 tarkoitettu hakemuksen käsittelystä vastuussa oleva jäsenvaltio, ja sen on tarvittaessa ilmoitettava tästä muulle jäsenvaltiolle tai muille jäsenvaltioille, joita turvapaikkahakemus koskee.

68 Nämä seikat vahvistavat tulkintaa, jonka mukaan jäsenvaltioille asetuksen N:o 343/2003 3 artiklan 2 kohdassa annettu harkintavalta on osa asetuksessa säädettyjä menettelyjä, joiden mukaisesti määritetään turvapaikkahakemuksen käsittelystä vastuussa oleva jäsenvaltio, ja se on näin ollen ainoastaan yksi yhteisen eurooppalaisen turvapaikkajärjestelmän osa. Tätä harkintavaltaa käyttävän jäsenvaltion on näin ollen katsottava soveltavan unionin oikeutta perusoikeuskirjan 51 artiklan 1 kohdassa tarkoitetuin tavoin.

69 Asiassa C-411/10 esitettyyn ensimmäiseen kysymykseen on näin ollen vastattava, että jäsenvaltion asetuksen N:o 343/2003 3 artiklan 2 kohdan nojalla tekemällä päätöksellä siitä, käsitelläänkö turvapaikkahakemus, jonka käsittelystä se ei ole vastuussa asetuksen III luvussa esitettyjen arviointiperusteiden mukaisesti, sovelletaan unionin oikeutta SEU 6 artiklaa ja/tai perusoikeuskirjan 51 artiklaa sovellettaessa.

Toinen, kolmas, neljäs ja kuudes kysymys asiassa C-411/10 ja molemmat kysymykset asiassa C-493/10

70 Ennakkoratkaisupyynnöt esittäneet tuomioistuimet haluavat toisella kysymyksellä asiassa C-411/10 ja ensimmäisellä kysymyksellä asiassa C-493/10 selvittää, onko jäsenvaltion, jonka on toteutettava turvapaikanhakijan siirto jäsenvaltioon, joka on asetuksen N:o 343/2003 3 artiklan 1 kohdan mukaan hakemuksen käsittelystä

vastuussa oleva jäsenvaltio, tutkittava, noudattaako viimeksi mainittu jäsenvaltio unionin perusoikeuksia, direktiivejä 2003/9, 2004/83 ja 2005/85 sekä asetusta N:o 343/2003.

71 Court of Appeal (England & Wales) (Civil Division) haluaa kolmannella kysymyksellään asiassa C-411/10 selvittää, onko jäsenvaltion, jonka on toteutettava turvapaikanhakijan siirto, perusoikeuksien noudattamista koskeva velvollisuus esteenä sellaisen kumoamattoman olettaman soveltamiselle, jonka mukaan hakemuksen käsittelystä vastuussa oleva jäsenvaltio noudattaa hakijalle unionin oikeudessa annettuja perusoikeuksia ja/tai edellä mainituissa direktiiveissä asetettuja vähimmäisvaatimuksia.

72 Ennakkoratkaisua pyytäneet tuomioistuimet tiedustelevat neljännellä kysymyksellä asiassa C-411/10 ja toisella kysymyksellä asiassa C-493/10, onko silloin, kun on todettu, että hakemuksen käsittelystä vastuussa oleva jäsenvaltio ei noudata perusoikeuksia, jäsenvaltion, jonka on siirrettävä turvapaikanhakija, otettava vastuu turvapaikkahakemuksen käsittelystä asetuksen N:o 343/2003 3 artiklan 2 kohdan nojalla.

73 Court of Appeal (England & Wales) (Civil Division) haluaa lopuksi kuudennella kysymyksellä asiassa C-411/10 selvittää, onko perusoikeuskirjan 47 artiklassa vahvistettujen oikeuksien kanssa sopusoinnussa se, että kansallisen lain säännöksessä edellytetään, että tuomioistuimen on ratkaistessaan, voidaanko henkilö asetuksen N:o 343/2003 nojalla laillisesti poistaa toiseen jäsenvaltioon, pidettävä tätä jäsenvaltiota ”turvallisena valtiona”.

74 Näitä kysymyksiä on syytä tarkastella yhdessä.

75 Yhteinen eurooppalainen turvapaikkajärjestelmä perustuu Geneven yleissopimuksen täysimääräiseen ja kokonaisvaltaiseen soveltamiseen sekä sen varmistamiseen, ettei ketään palauteta vainottavaksi. Geneven yleissopimuksen ja vuoden 1967 pöytäkirjan noudattamisesta määrätään perusoikeuskirjan 18 artiklassa ja SEUT 78 artiklassa (ks. yhdistetyt asiat C-175/08, C-176/08, C-178/08 ja C-179/08, Salahdin Abdulla ym., Kok., s. I-1493, 53 kohta ja asia C-31/09, Bolbol, tuomio 17.6.2010, Kok., s. I-5539, 38 kohta).

76 Kuten edellä 15 kohdassa on todettu, pääasioissa merkityksellisissä asetuksissa ja direktiiveissä todetaan, että niissä otetaan huomioon perusoikeudet ja perusoikeuskirjassa tunnustetut periaatteet.

77 On myös syytä huomauttaa, että vakiintuneesta oikeuskäytännöstä seuraa, että jäsenvaltioiden tehtävänä on paitsi tulkita kansallista oikeuttaan unionin oikeuden mukaisesti myös varoa tukeutumasta sellaiseen johdetun oikeuden tekstin tulkintaan, joka johtaisi ristiriitaan unionin oikeusjärjestyksessä suojattujen perusoikeuksien kanssa tai muiden unionin oikeuden yleisten periaatteiden kanssa (ks. vastaavasti asia C-101/01, Lindqvist, tuomio 6.11.2003, Kok., s. I-12971, 87 kohta ja asia C-305/05, Ordre des barreaux francophones et germanophone ym., tuomio 26.6.2007, Kok., s. I-5305, 28 kohta).

78 Yhteisen eurooppalaisen turvapaikkajärjestelmän muodostavien tekstien tarkastelusta käy ilmi, että järjestelmä luotiin tilanteessa, jossa voitiin olettaa kaikkien siihen osallistuvien valtioiden – olivatpa ne sitten jäsenvaltioita tai kolmansia valtiota – noudattavan perusoikeuksia, myös niitä, jotka perustuvat Geneven yleissopimukseen ja vuoden 1967 pöytäkirjaan sekä Euroopan ihmisoikeussopimukseen, sekä jäsenvaltioiden voivan saavuttaa keskinäisen luottamuksen tältä osin.

79 Juuri tämän keskinäisen luottamuksen periaatteen vuoksi unionin lainsäätäjä antoi asetuksen N:o 343/2003 ja edellä 24–26 kohdassa tarkoitetut sopimukset turvapaikkahakemusten käsittelyn rationalisoimiseksi ja sen välttämiseksi, että järjestelmä tukkeutuisi siitä syystä, että jäsenvaltion viranomaiset ovat velvollisia käsittelemään saman hakijan tekemiä useita hakemuksia, sekä oikeusvarmuuden lisäämiseksi turvapaikkahakemuksen käsittelystä vastuussa olevan jäsenvaltion määrittelemisessä ja näin forum shoppingin välttämiseksi; tämän kaiken pääasiallinen tarkoitus on nopeuttaa hakemusten käsittelyä sekä turvapaikanhakijoiden että osallisina olevien jäsenvaltioiden intressissä.

80 Näin ollen on oletettava, että turvapaikanhakijoiden kohtelu kussakin jäsenvaltiossa vastaa perusoikeuskirjan, Geneven yleissopimuksen ja Euroopan ihmisoikeussopimuksen vaatimuksia.

81 Ei ole kuitenkaan mahdotonta, että tällä järjestelmällä on käytännössä suuria toimintavaikeuksia jossakin jäsenvaltiossa siten, että on olemassa vakava vaara siitä, että turvapaikanhakijoita, jotka siirretään tähän jäsenvaltioon, kohdellaan heidän perusoikeuksiensa vastaisesti.

82 Tästä ei kuitenkaan voida päätellä, että mikä tahansa perusoikeuden loukkaus turvapaikkahakemuksen käsittelystä vastuussa olevan jäsenvaltion taholta vaikuttaisi muiden jäsenvaltioiden velvollisuuteen noudattaa asetuksen N:o 343/2003 säännöksiä.

83 Tämä johtuu unionin tarkoituksesta sekä vapauteen, turvallisuuteen ja oikeuteen perustuvan alueen toteuttamisesta ja erityisemmin yhteisestä eurooppalaisesta turvapaikkajärjestelmästä, joka perustuu keskinäiseen luottamukseen ja olettamaan siitä, että muut jäsenvaltiot noudattavat unionin oikeutta ja erityisesti perusoikeuksia.

84 Ei myöskään olisi asetuksen N:o 343/2003 tavoitteiden ja järjestelmän mukaista, että vähäisinkin direktiivien 2003/9, 2004/83 tai 2005/85 rikkominen riittäisi estämään turvapaikanhakijan siirtämiseen tavallisesti toimivaltaiseen jäsenvaltioon. Kun asetuksessa N:o 343/2003 oletetaan, että turvapaikanhakijan perusoikeuksia noudatetaan jäsenvaltiossa, joka on tavallisesti toimivaltainen käsittelemään hänen hakemuksensa, sen tarkoituksena on ottaa käyttöön – kuten erityisesti asiassa C-411/10 annetun ratkaisuehdotuksen 124 ja 125 kohdasta käy ilmi – selvä ja toimiva menetelmä, jonka avulla voidaan nopeasti määrittää turvapaikkahakemuksen käsittelyyn toimivaltainen jäsenvaltio. Tätä varten asetuksessa N:o 343/2003 säädetään, että jossakin unioniin kuuluvassa maassa tehdyn turvapaikkahakemuksen on toimivaltainen käsittelemään yksi ainoa jäsenvaltio, joka määritetään objektiivisten perusteiden mukaisesti.

85 Jos jokaisesta direktiivien 2003/9, 2004/83 ja 2005/85 yksittäisten säännösten rikkomisesta, johon toimivaltainen jäsenvaltio syyllistyy, pitäisi seurata se, että jäsenvaltio, jossa turvapaikkahakemus on tehty, ei voisi siirtää hakijaa kyseiseen ensimmäiseen valtioon, tämä vaikuttaisi niin, että asetuksen N:o 343/2003 III luvussa mainittuihin toimivaltaisen jäsenvaltion määrittelyperusteisiin lisättäisiin uusi poissulkemisperuste, jonka mukaan sen, että jokin jäsenvaltio syyllistyisi edellä mainittujen direktiivien sääntöjen vähäiseen rikkomiseen, vaikutuksena voisi olla jäsenvaltion vapautuminen edellä mainitun asetuksen mukaisista velvoitteista. Tällainen seuraus tekisi kyseisten velvoitteiden sisällön tyhjäksi ja vaarantaisi unionissa jätetyn turvapaikkahakemuksen käsittelemiseen toimivaltaisen jäsenvaltion nopean määrittämisen tavoitteen.

86 Sen sijaan tilanteessa, jossa on vakavasti syytä pelätä, että turvapaikkahakemuksen käsittelystä vastuussa olevan jäsenvaltion turvapaikkamenettelyssä ja turvapaikanhakijoiden vastaanotto-olosuhteissa on systeemisiä puutteita, jotka merkitsevät tähän jäsenvaltioon siirrettyjen turvapaikanhakijoiden perusoikeuskirjan 4 artiklassa tarkoitettua epäinhimillistä tai halventavaa kohtelua, siirto ei ole yhteensopiva kyseisen säännöksen kanssa.

87 Unionin tuomioistuimelle huomautuksia esittäneiden osapuolten kesken on Kreikan tilanteen suhteen riidatonta, että kyseinen jäsenvaltio oli vuonna 2010 paikka, johon lähes 90 prosenttia laittomista maahanmuuttajista saapui niin, että tälle jäsenvaltiolle aiheutuva taakka suhteessa muiden jäsenvaltioiden taakkaan on suhteeton ja että Kreikan viranomaisilla ei ole aineellisia resursseja selviytyä siitä. Kreikka totesi, että jäsenvaltiot eivät hyväksyneet komission ehdotusta asetuksen N:o 343/2003 soveltamisen lykkäämisestä ja sen muuttamisesta siten, että ensimmäisen saapumisen perustetta lievennettäisiin.

88 Euroopan ihmisoikeustuomioistuin katsoi pääasioissa kyseessä olevien tilanteiden kanssa vastaavassa tilanteessa, jossa turvapaikanhakija siirrettiin kesäkuussa 2009 Kreikkaan, joka oli asetuksessa N:o 343/2003 tarkoitettu hakemuksen käsittelystä vastuussa oleva jäsenvaltio, muun muassa, että Belgian kuningaskunta oli rikkonut Euroopan ihmisoikeussopimuksen 3 artiklaa yhtäältä siksi, että se oli altistanut valittajan turvapaikkamenettelyn puutteista Kreikassa aiheutuville riskeille, vaikka Belgian viranomaiset tiesivät tai niiden olisi pitänyt tietää, että hänellä ei ollut mitään takeita siitä, että Kreikan viranomaiset tutkisivat hänen turvapaikkahakemuksensa asianmukaisesti, ja toisaalta siksi, että se oli asiasta täysin tietoisena altistanut valittajan sellaisille säilössäolon olosuhteille ja oloille, jotka merkitsivät halventavaa kohtelua (asia M. S. S. v. Belgia ja Kreikka, Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen tuomio 21.1.2011, § 358, 360 ja 369, ei vielä julkaistu Recueil des arrêts et décisions -vuosikirjassa).

89 Kyseisessä tuomiossa kuvattu ihmisoikeuksien loukkauksen taso osoittaa, että ajankohtana, jolloin valittaja M. S. S. siirrettiin Kreikkaan, Kreikan turvapaikkamenettelyssä ja turvapaikanhakijoiden vastaanotto-olosuhteissa oli systeemisiä puutteita.

90 Euroopan ihmisoikeustuomioistuin totesi, että valittajalle aiheutuneet riskit oli näytetty toteen riittävällä tavalla, otettuaan huomioon kansainvälisten valtioista riippumattomien järjestöjen säännöllisesti laatimat ja yhtäpitävät raportit, joissa selvitettiin niitä käytännön vaikeuksia, joita yhteisen eurooppalaisen turvapaikkajärjestelmän soveltaminen aiheuttaa Kreikassa, sekä Yhdistyneiden Kansakuntien

pakolaiskomissaarin Belgian toimivaltaiselle ministerille lähettämät kirjeet ja myös komission Dublinin yleissopimukseen perustuvan järjestelmän arviointia koskevat kertomukset sekä asetuksen N:o 343/2003 uudistusehdotukset, joiden tarkoituksena on vahvistaa järjestelmän tehokkuutta ja perusoikeuksien tosiasiallista suojaamista (em. tuomio M. S. S. v. Belgia ja Kreikka, § 347–350).

91 Toisin kuin katsovat Belgian, Italian ja Puolan hallitukset, joiden mukaan jäsenvaltiolla ei ole asianmukaisia keinoja arvioida sitä, noudattaako turvapaikkahakemuksen käsittelystä vastuussa oleva jäsenvaltio perusoikeuksia, eikä näin ollen arvioida niitä tosiasiallisia riskejä, joita turvapaikanhakijalle aiheutuu tilanteessa, jossa hänet siirretään tähän jäsenvaltioon, Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen siteeraamien kaltaisten tietojen perusteella jäsenvaltiot siis voivat arvioida turvapaikkajärjestelmän toimintaa turvapaikkahakemuksen käsittelystä vastuussa olevassa jäsenvaltiossa, mikä mahdollistaa tällaisten riskien arvioinnin.

92 On korostettava komission laatimien kertomusten ja sen tekemien asetuksen N:o 343/2003 muutosehdotusten merkitystä; siirron toteuttava jäsenvaltio ei voi olla olematta niistä tietoinen, kun otetaan huomioon, että se osallistuu työskentelyyn Euroopan unionin neuvostossa, joka on yksi näiden asiakirjojen vastaanottajista.

93 SEUT 80 artiklassa määrätään lisäksi, että turvapaikkapolitiikassa ja sen toteuttamisessa noudatetaan jäsenvaltioiden yhteisvastuun ja oikeudenmukaisen vastuunjaon periaatetta, myös rahoituksen suhteen. Direktiivi 2001/55 on esimerkki yhteisvastuusta, mutta kuten istunnossa todettiin, siihen sisältyvät yhteisvastuun mekanismit tulevat kysymykseen vain direktiivin soveltamisalan kattamissa täysin poikkeuksellisissa tilanteissa eli siirtymään joutuneiden henkilöiden joukoittaisen maahantulon tilanteissa.

94 Edellä esitetystä seuraa, että jotta unioni ja sen jäsenvaltiot voivat pääasioissa kysymyksessä olevan kaltaisissa tilanteissa noudattaa turvapaikanhakijoiden perusoikeuksien suojaa koskevia velvoitteitaan, jäsenvaltioiden – myöskään kansallisten tuomioistuinten – ei pidä siirtää turvapaikanhakijaa asetuksessa N:o 343/2003 tarkoitettuun ”hakemuksen käsittelystä vastuussa olevaan jäsenvaltioon”, jos ne eivät voi olla tietämättömiä siitä, että kyseisen jäsenvaltion turvapaikkamenettelyyn ja turvapaikanhakijoiden vastaanotto-olosuhteisiin liittyvät systeemiset puutteet ovat uskottavia perusteita uskoa, että turvapaikanhakija altistuisi todelliselle vaaralle joutua perusoikeuskirjan 4 artiklassa tarkoitetun epäinhimillisen tai halventavan kohtelun kohteeksi.

95 Siitä, onko jäsenvaltion, joka ei voi toteuttaa turvapaikanhakijan siirtoa sellaiseen jäsenvaltioon, joka on todettu hakemuksen käsittelystä vastuussa olevaksi asetuksen N:o 343/2003 mukaisesti, käsiteltävä hakemus itse, on syytä palauttaa mieleen, että asetuksen III luvussa mainitaan joukko perusteita ja että asetuksen 5 artiklan 1 kohdan mukaan kyseisiä perusteita sovelletaan siinä järjestyksessä kuin ne on esitetty kyseisessä luvussa.

96 Jollei asetuksen N:o 343/2003 3 artiklan 2 mukaisesta mahdollisuudesta käsitellä hakemus itse muuta johdu, siitä, että hakijaa ei voida siirtää Kreikkaan silloin, kun kyseinen valtio on määritetty hakemuksen käsittelystä vastuussa olevaksi jäsenvaltioksi asetuksen III luvun perusteiden mukaisesti, aiheutuu jäsenvaltiolle, jonka pitäisi toteuttaa siirto, velvollisuus jatkaa kyseisen luvun perusteiden tarkastelua sen selvittämiseksi, voidaanko jokin toinen jäsenvaltio jonkin jäljempänä esitetyn perusteen nojalla määrittää turvapaikkahakemuksen käsittelystä vastuussa olevaksi jäsenvaltioksi.

97 Asetuksen N:o 343/2003 13 artiklassa säädetään, että jollei turvapaikkahakemuksen käsittelystä vastuussa olevaa jäsenvaltiota voida määrittää tässä asetuksessa lueteltujen perusteiden mukaisesti, käsittelystä vastaa ensimmäinen jäsenvaltio, jossa turvapaikkahakemus on tehty.

98 On kuitenkin tärkeää, että jäsenvaltio, jossa turvapaikanhakija on, huolehtii siitä, ettei pahenneta tilannetta, jossa hakijan perusoikeuksia loukataan, sillä, että hakemuksen käsittelystä vastuussa olevan jäsenvaltion määrittämismenettely kestää kohtuuttoman kauan. Sen on tarvittaessa käsiteltävä hakemus itse asetuksen N:o 343/2003 3 artiklan 2 kohdassa säädettyjen menettelytapojen mukaisesti.

99 Kaikesta edellä esitetystä seuraa, kuten julkisasiamies toteaa asiassa C-411/10 antamansa ratkaisuehdotuksen 131 kohdassa, että asetuksen N:o 343/2003 soveltaminen sen kumoamattoman olettaman perusteella, että turvapaikanhakijan perusoikeuksia noudatetaan jäsenvaltiossa, joka on tavallisesti toimivaltainen käsittelemään hänen hakemuksensa, ei ole yhteensopiva sen jäsenvaltioiden velvoitteen kanssa, että asetusta N:o 343/2003 on tulkittava ja sovellettava noudattaen perusoikeuksia.

100 Kuten N. S. korostaa, on lisäksi todettava, että vaikka asetuksessa N:o 343/2003 asetetaan perusoikeuksien noudattamista koskeva kumoamaton olettama, voidaan katsoa, että asetuksessa itsessään kyseenalaistetaan takeet, joilla pyritään siihen, että unioni ja sen jäsenvaltiot suojaavat ja noudattavat perusoikeuksia.

101 Tämä koskee muun muassa sellaista säännöstä, jonka mukaan tietyt jäsenvaltiot ovat ”turvallisia valtioita” perusoikeuksien noudattamisen kannalta, jos säännöksen on tulkittava olevan kumoamaton olettama ja kieltävän kaiken vastanäytön.

102 Tässä yhteydessä on huomattava, että direktiivin 2005/85 36 artiklan, joka koskee eurooppalaisen turvallisen kolmannen maan käsitettä, 2 kohdan a ja c alakohdassa säädetään, että kolmatta maata voidaan pitää turvallisena kolmantena maana ainoastaan, jos se paitsi on ratifioinut Geneven yleissopimuksen ja Euroopan ihmisoikeussopimuksen myös noudattaa niiden määräyksiä.

103 Tämä muotoilu osoittaa, ettei pelkästään se, että jäsenvaltio ratifioi yleissopimukset, johda siihen, että sovelletaan kumoamatonta olettamaa, jonka mukaan jäsenvaltio noudattaa näitä yleissopimuksia. Samaa periaatetta sovelletaan sekä jäsenvaltioihin että kolmansiin valtioihin.

104 Näin ollen edellä 80 kohdassa mainittua alan säännöstöjen taustalla olevaa olettamaa siitä, että turvapaikanhakijoita kohdellaan ihmisoikeuksien mukaisesti, on pidettävä kumottavissa olevana.

105 Kun nämä seikat otetaan huomioon, esitettyihin kysymyksiin on vastattava, että unionin oikeus on esteenä sellaisen kumoamattoman olettaman soveltamiselle, jonka mukaan jäsenvaltio, joka asetuksen N:o 343/2003 3 artiklan 1 kohdan mukaan on vastuussa turvapaikkahakemuksen käsittelystä, noudattaa unionin perusoikeuksia.

106 Perusoikeuskirjan 4 artiklaa on tulkittava siten, että jäsenvaltioiden – myöskään kansallisten tuomioistuinten – ei pidä siirtää turvapaikanhakijaa asetuksessa N:o 343/2003 tarkoitettuun ”hakemuksen käsittelystä vastuussa olevaan jäsenvaltioon”, jos ne eivät voi olla tietämättömiä siitä, että kyseisen jäsenvaltion turvapaikkamenettelyyn ja turvapaikanhakijoiden vastaanotto-olosuhteisiin liittyvät systeemiset puutteet ovat uskottavia perusteita uskoa, että turvapaikanhakija altistuisi todelliselle vaaralle joutua perusoikeuskirjan 4 artiklassa tarkoitetun epäinhimillisen tai halventavan kohtelun kohteeksi.

107 Jollei asetuksen N:o 343/2003 3 artiklan 2 mukaisesta mahdollisuudesta käsitellä hakemus itse muuta johdu, siitä, että hakijaa ei voida siirtää toiseen unionin jäsenvaltioon silloin, kun kyseinen valtio on määritetty hakemuksen käsittelystä vastuussa olevaksi jäsenvaltioksi asetuksen III luvun perusteiden mukaisesti, syntyy jäsenvaltiolle, jonka pitäisi toteuttaa siirto, velvollisuus jatkaa kyseisen luvun perusteiden tarkastelua sen selvittämiseksi, voidaanko jokin toinen jäsenvaltio jonkin jäljempänä esitetyn perusteen nojalla määrittää turvapaikkahakemuksen käsittelystä vastuussa olevaksi jäsenvaltioksi.

108 On kuitenkin tärkeää, että jäsenvaltio, jossa turvapaikanhakija on, huolehtii siitä, ettei pahenneta tilannetta, jossa hakijan perusoikeuksia loukataan, sillä, että hakemuksen käsittelystä vastuussa olevan jäsenvaltion määrittämismenettely kestää kohtuuttoman kauan. Sen on tarvittaessa käsiteltävä hakemus itse asetuksen N:o 343/2003 3 artiklan 2 kohdassa säädettyjen menettelytapojen mukaisesti.

Viides kysymys asiassa C-411/10

109 Court of Appeal (England & Wales) (Civil Division) haluaa viidennellä kysymyksellään asiassa C-411/10 selvittää, onko henkilölle, johon asetusta N:o 343/2003 sovelletaan, unionin oikeuden yleisten periaatteiden ja erityisesti perusoikeuskirjan 1 artiklan, joka koskee ihmisarvoa, sekä 18 artiklan, joka koskee oikeutta turvapaikkaan, ja 47 artiklan, joka koskee oikeutta tehokkaisiin oikeussuojakeinoihin, nojalla annettava suoja laajempi kuin Euroopan ihmisoikeussopimuksen 3 artiklan nojalla annettava suoja.

110 Komission mukaan tähän kysymykseen annettavan vastauksen perusteella on voitava yksilöidä perusoikeuskirjan määräykset, joiden rikkominen hakemuksen käsittelystä vastuussa olevan jäsenvaltion toimesta merkitsee toissijaista vastuuta sille jäsenvaltiolle, jonka on päätettävä siirrosta.

111 Vaikka Court of Appeal (England & Wales) (Civil Division) ei ole ennakkoratkaisupyynnössä nimenomaisesti perustellut, miltä osin kysymykseen vastaaminen on tarpeen, jotta se voisi ratkaista asian, pyynnön lukemisen perusteella vaikuttaa kuitenkin siltä, että kysymys selittyy asiassa K. R. S. vastaan Yhdistynyt kuningaskunta 2.12.2008 annetulla tuomiolla, jota ei vielä ole julkaistu Recueil des arrêts et décisions -vuosikirjassa ja jossa Euroopan ihmisoikeustuomioistuin jätti tutkimatta Euroopan ihmisoikeussopimuksen 3 ja 13 artiklan rikkomista koskeneen valituksen tilanteessa, jossa Yhdistynyt kuningaskunta oli siirtänyt valittajan Kreikkaan. Tietyt osapuolet

väittivät Court of Appealissa (England & Wales) (Civil Division), että perusoikeuskirjasta johtuva perusoikeussuoja on laajempi kuin Euroopan ihmisoikeussopimuksesta johtuva ja että perusoikeuskirjan huomioon ottamisesta on seurattava, että heidän vaatimuksensa siitä, että pääasian valittajaa ei siirretä Kreikkaan, hyväksytään.

112 Ennakkoratkaisupyynnön esittämisen jälkeen Euroopan ihmisoikeustuomioistuin on tarkistanut kantaansa uusien todisteiden valossa ja katsonut edellä mainitussa asiassa M. S. S. vastaan Belgia ja Kreikka antamassaan tuomiossa, että sen lisäksi, että Helleenien tasavalta oli rikkonut Euroopan ihmisoikeussopimuksen 3 artiklaa siellä vallinneiden valittajan säilössäolon olosuhteiden ja olojen vuoksi sekä Euroopan ihmisoikeussopimuksen 13 artiklaa, luettuna yhdessä 3 artiklan kanssa, valittajan tapauksessa noudatetun turvapaikkamenettelyn puutteiden vuoksi, myös Belgian kuningaskunta oli rikkonut Euroopan ihmisoikeussopimuksen 3 artiklaa sen vuoksi, että se oli altistanut valittajan Kreikan turvapaikkamenettelyn puutteisiin liittyville riskeille ja Kreikassa vallitseville kyseisen artiklan vastaisille säilössäolon olosuhteille ja oloille.

113 Kuten edellä 106 kohdasta käy ilmi, jäsenvaltio rikkoo perusoikeuskirjan 4 artiklaa, jos se siirtää turvapaikanhakijan asetuksessa N:o 343/2003 tarkoitettuun hakemuksen käsittelystä vastuussa olevaan jäsenvaltioon edellä 94 kohdassa kuvatuissa olosuhteissa.

114 Ei vaikuta siltä, että perusoikeuskirjan 1, 18 ja 47 artikla voisivat johtaa erilaiseen vastaukseen kuin se, joka on annettu toiseen, kolmanteen, neljänteen ja kuudenteen kysymykseen asiassa C-411/10 sekä molempiin kysymyksiin asiassa C-493/10.

115 Näin ollen viidenteen kysymykseen asiassa C-411/10 on vastattava, että perusoikeuskirjan 1, 18 ja 47 artikla eivät johda erilaiseen vastaukseen kuin se, joka on annettu toiseen, kolmanteen, neljänteen ja kuudenteen kysymykseen asiassa C-411/10 sekä molempiin kysymyksiin asiassa C-493/10.

Seitsemäs kysymys asiassa C-411/10

116 Court of Appeal (England & Wales) (Civil Division) tiedustelee seitsemännellä kysymyksellään asiassa C-411/10, vaikuttaako pöytäkirjan N:o 30 huomioon ottaminen millään tavoin toiseen, kolmanteen ja neljänteen kysymykseen annettuihin vastauksiin siltä osin kuin edellä tarkastellut kysymykset koskevat Yhdistyneen kuningaskunnan velvollisuuksia.

117 Kuten EHRC on todennut, kysymyksen perustana on Secretary of Staten High Court of Justice (England & Wales), Queen's Bench Divisionissa (Administrative Court) esittämä kanta, jonka mukaan perusoikeuskirjan määräyksiä ei sovelleta Yhdistyneessä kuningaskunnassa.

118 Vaikka Secretary of State ei enää puolustanut tätä kantaa Court of Appealissa (England & Wales) (Civil Division), on syytä palauttaa mieleen, että pöytäkirjan N:o 30 1 artiklan 1 kohdassa todetaan, että perusoikeuskirjalla ei laajenneta Euroopan unionin tuomioistuimen eikä minkään Puolan tasavallan tai Yhdistyneen kuningaskunnan tuomioistuimen toimivaltaa niin, että se voisi todeta, että Puolan tasavallan tai Yhdistyneen kuningaskunnan lait, asetukset tai hallinnolliset määräykset, käytännöt tai toiminnat eivät vastaa perusoikeuksia, vapauksia ja periaatteita, jotka perusoikeuskirjassa on vahvistettu.

119 Määräyksen sanamuodosta seuraa, kuten julkisasiamies on todennut erityisesti asiassa C-411/10 antamansa ratkaisuehdotuksen 169 ja 170 kohdassa, ettei pöytäkirjalla N:o 30 kyseenalaisteta perusoikeuskirjan sovellettavuutta Yhdistyneessä kuningaskunnassa tai Puolassa, mitä pöytäkirjan johdanto-osan perustelukappaleet tukevat. Pöytäkirjan N:o 30 johdanto-osan kolmannessa perustelukappaleessa todetaan, että SEU 6 artiklan mukaan Puolan tasavallan ja Yhdistyneen kuningaskunnan tuomioistuinten on sovellettava ja tulkittava perusoikeuskirjaa täysin tässä artiklassa tarkoitettujen selitysten mukaisesti. Lisäksi pöytäkirjan johdanto-osan kuudennen perustelukappaleen mukaan perusoikeuskirjassa vahvistetaan uudelleen unionissa tunnustetut oikeudet, vapaudet ja periaatteet sekä tuodaan nuo oikeudet paremmin näkyviin, mutta siinä ei luoda uusia oikeuksia tai periaatteita.

120 Näin ollen pöytäkirjan N:o 30 1 artiklan 1 kohdassa selkiytetään perusoikeuskirjan 51 artiklaa, joka koskee perusoikeuskirjan soveltamisalaa, eikä sen tarkoituksena ole vapauttaa Puolan tasavaltaa ja Yhdistynyttä kuningaskuntaa velvollisuudesta noudattaa perusoikeuskirjan määräyksiä eikä estää näiden jäsenvaltioiden tuomioistuimia valvomasta näiden määräysten noudattamista.

121 Koska pääasioissa kysymyksessä olevat oikeudet eivät kuulu perusoikeuskirjan IV osastoon, pöytäkirjan N:o 30 1 artiklan 2 kohdan tulkinnasta ei ole tarpeen lausua.

122 Näin olleen seitsemänteen kysymykseen on vastattava, että siltä osin kuin edellä esitetyt kysymykset liittyvät Yhdistyneen kuningaskunnan velvollisuuksiin, pöytäkirjan N:o 30 huomioon ottaminen ei vaikuta asiassa C-411/10 esitettyihin toiseen, kolmanteen ja neljänteen kysymykseen annettuihin vastauksiin.

Oikeudenkäyntikulut

123 Pääasioiden asianosaisten osalta asioiden käsittely unionin tuomioistuimessa on välivaihe kansallisessa tuomioistuimessa vireillä olevien asioiden käsittelyssä, minkä vuoksi kansallisen tuomioistuimen asiana on päättää oikeudenkäyntikulujen korvaamisesta. Oikeudenkäyntikuluja, jotka ovat aiheutuneet muille kuin näille asianosaisille huomautusten esittämisestä unionin tuomioistuimelle, ei voida määrätä korvattaviksi.

Näillä perusteilla unionin tuomioistuin (suuri jaosto) on ratkaissut asiat seuraavasti:

1) Jäsenvaltion niiden perusteiden ja menettelyjen vahvistamisesta, joiden mukaisesti määritetään kolmannen maan kansalaisen johonkin jäsenvaltioon jättämän turvapaikkahakemuksen käsittelystä vastuussa oleva jäsenvaltio,

18.2.2003 annetun neuvoston asetuksen (EY) N:o 343/2003 nojalla tekemällä päätöksellä siitä, käsitelläänkö turvapaikkahakemus, jonka käsittelystä se ei ole vastuussa asetuksen III luvussa esitettyjen arviointiperusteiden mukaisesti, sovelletaan unionin oikeutta SEU 6 artiklaa ja/tai Euroopan unionin perusoikeuskirjan 51 artiklaa sovellettaessa.

2) Unionin oikeus on esteenä sellaisen kumoamattoman olettaman soveltamiselle, jonka mukaan jäsenvaltio, joka asetuksen N:o 343/2003 3 artiklan 1 kohdan mukaan on vastuussa turvapaikkahakemuksen käsittelystä, noudattaa unionin perusoikeuksia.

Euroopan unionin perusoikeuskirjan 4 artiklaa on tulkittava siten, että jäsenvaltioiden – myöskään kansallisten tuomioistuinten – ei pidä siirtää turvapaikanhakijaa asetuksessa N:o 343/2003 tarkoitettuun ”hakemuksen käsittelystä vastuussa olevaan jäsenvaltioon”, jos ne eivät voi olla tietämättömiä siitä, että kyseisen jäsenvaltion turvapaikkamenettelyyn ja turvapaikanhakijoiden vastaanotto-olosuhteisiin liittyvät systeemiset puutteet ovat uskottavia perusteita uskoa, että turvapaikanhakija altistuisi todelliselle vaaralle joutua kyseisessä määräyksessä tarkoitetun epäinhimillisen tai halventavan kohtelun kohteeksi.

Jollei asetuksen N:o 343/2003 3 artiklan 2 mukaisesta mahdollisuudesta käsitellä hakemus itse muuta johdu, siitä, että hakijaa ei voida siirtää toiseen Euroopan unionin jäsenvaltioon silloin, kun kyseinen valtio on määritetty hakemuksen käsittelystä vastuussa olevaksi jäsenvaltioksi asetuksen III luvun perusteiden mukaisesti, syntyy jäsenvaltiolle, jonka pitäisi toteuttaa siirto, velvollisuus jatkaa kyseisen luvun perusteiden tarkastelua sen selvittämiseksi, voidaanko jokin toinen jäsenvaltio jonkin jäljempänä esitetyn perusteen nojalla määrittää turvapaikkahakemuksen käsittelystä vastuussa olevaksi jäsenvaltioksi.

On kuitenkin tärkeää, että jäsenvaltio, jossa turvapaikanhakija on, huolehtii siitä, että ei pahenneta tilannetta, jossa loukataan hakijan perusoikeuksia, sillä, että hakemuksen käsittelystä vastuussa olevan jäsenvaltion määrittämismenettely kestää kohtuuttoman kauan. Sen on tarvittaessa käsiteltävä hakemus itse asetuksen N:o 343/2003 3 artiklan 2 kohdassa säädettyjen menettelytapojen mukaisesti.

3) **Euroopan unionin perusoikeuskirjan 1, 18 ja 47 artikla eivät johda erilaiseen vastaukseen.**

4) **Siltä osin kuin edellä esitetyt kysymykset liittyvät Ison-Britannian ja Pohjois-Irlannin yhdistyneen kuningaskunnan velvollisuuksiin, Euroopan unionin perusoikeuskirjan soveltamisesta Puolan tasavaltaan ja Yhdistyneeseen kuningaskuntaan tehdyn pöytäkirjan (N:o 30) huomioon ottaminen ei vaikuta asiassa C-411/10 esitettyihin toiseen, kolmanteen ja neljänteen kysymykseen annettuihin vastauksiin.**

Allekirjoitukset